

Žďárské DUO maškarní radovánky

SNĚHURKO, chceš jablíčko?

Oslava konce zimy ve Žďáře měla letos dvojitou podobu. Lidé si užili obou, přitom každé jinak.

■ Lenka Kopčáková

Sobotní lidový masopust

Byť se v sobotu 18. února obloha kabonila, odpoledne vysvitlo slunce. To hned pozvedlo náladu maškarám.

Vládu nad městem jim předal místostarosta Rostislav Dvořák, což musel odpřísáhnout na „Svatého Saláma“ tedy šišku vyuzené Vysočiny, kterou měl nestálet u pasu hlavní průvodce v roli Žida.

Během odpoledne probíhaly různé soutěže masek a vítězové brali ceny v podobě balíčků s krajským logem. Co bylo uvnitř? Žid hlásal, že jsou od „Svatého Pudinga“.

Průvod si za tónů Zelenohorské muziky vykračoval centrem a zastavoval před restauracemi. Podle masopustního práva žádal občerstvení. Paní domu či servírka si pak zatančila s medvědem, který má podle tradice plodivou sílu. A když se zrovna před Velišem medvěd někde zapomněl, popadl paní domu do kola klaun. Se smíchem si užili skočnou polku.

Kolem postavy Laufra se špičatou čepicí bylo stále plno dětí. Hbitě vyráběl z balónků kočičky, pejsky, žirafy, klukům dokonce meče. Jak říkal, s tou-

to dovedností projel svět a balónková zvířátka lákají děti všude stejně.

Žid šel vždy v čele průvodu a tlačil starý rozhrkaný kočárek. Pod přehozem se krom výherních balíčků leskla i láhev. Snad kapky na chrapot, ne?

Průvod se hnul k faře, kde Žid žádal oddání řezníka s hashrankou. Farář se smíchem vyhověl a farníci už roznášeli tácky se stopičkami, koblihy a chlebičky. Po všem se jen zaprášilo.

Tu a tam se zjevila černá snežibaba a nabízela jablíčko jak pro Sněhurku. Nebylo radno se jí podívat do očí. Masky se vybavily speciálními čočkami. Koho popadl klaun se rtěnkou, tomu zůstalo červené srdce na tváři. Děti se na náměstí točily na historickém dřevěném kolotoči, ve stáncích voněly dobroty.

Finále průvodu bylo před Labutí, kde byl Svatý Salám coby pomyslná kobyla „porazen“ a Žid jej rozkrájel divákům. Muzikanti zahráli smuteční marš. Ale pak se všichni ještě jednou zatočili vesele v kole. Od Popeleční středy je podle lidové tradice přečeka střídmost a čtyřicetidenní půst až do Velikonoc.

Masopustní úterý podle tradice

Plné náměstí 21. února sledovalo výpravný průvod s programem

VESELÁ sobotní masopustní banda.

masopustních masek z Hlinecka. Soubor nadšenců z obcí Studnice, Vortová a Hamry přijel do Žďáru na pozvání radnice. Výjimečný je tím, že tamní masky mají historický základ z 19. století, každá z nich má v lidové tradici svůj význam a dodnes se tradice přesně dodržuje, masky se často dědí v rodinách po generace.

Od roku 2010 je masopustní průvod z Hlinecka zapsán v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Soubor měl s sebou i svoji kapelu, která mj. vyhrávala i originální písně složené přímo pro tuto masopustní občůzku. Masky zpívaly, lidé se bavili, kominíci jim nechali na tvářích své znamení.

Maškary z Hlinecka takto naposledy ve Žďáře vystupovaly v únoru 2007, při 10. Národním krojovém plese Folklorního sdružení ČR.

Program komentovala z pódia ředitelka knihovny Martina Sedláková a jednotlivé významy masek vysvětloval historik regionálního muzea Miloslav Lopaur, který v nemoci zastoupil očekávanou ředitelku Souboru lidových staveb Vysočina Ilonu Vojancovou.

Také při výpravném odpoledni šly masky městem a dožadovaly se svého práva. U Süssů jej vítali hostinští v dobovém obleku. Medvěd se měl

co otáčet, aby provedl všechny ženy na trase.

Nakonec vše končilo na náměstí tradičním stínáním kobyly. No a lidé se v závěru vrhli na postavu Slaměného a jaksepatří z ní oškubali papírové růžičky a trsy pro štěstí.

Ani na masopustní úterý nechyběly zabijačkové dobroty, koláče a koblihy. Žďár si to letos opravdu užil.

Kdo je kdo

Tradiční maškary na Hlinecku se dělí červené (též pěkné), které náležejí jen svobodným mládeňcům a černé (šeredné) masky oblékají starší a ženatí muži. Hlavním úkolem těchto maškar je kontakt s diváky.

Pro zajímavost přinášíme stručný popis masek dle historičky Iliny Vojancové, při kterém si žďárské vystoupení opět vybavíme.

ČERVENÉ MAŠKARY

■ **Lauf:** oblečen v bílých kalhotách a haleně pošíťých barevnými odstřížky. Na hlavě má špičatou čepici, v ruce drží bič, mívá i píšťalku ke svolávání masek. Tvoří dvojici se ženuškou. Kráčeji v čele průvodu, žádají hospodáře o povolení zahrát před jejich domem. Může tančit v kolečku s turky.

(Pokračování na str. 15)

TANEC s medvědem přináší sílu a štěstí.

LAUFR neúnavně kroutil dětem zvířátka z balónků.